

KULTURNO DELOVANJE SLOVENCEV V ZDA

Raziskovalna naloga

Julija Srpčič

Manca Miklavčič

Oktober 2021

Kazalo vsebine

KULTURNO DELOVANJE SLOVENCEV V ZDA.....	1
Raziskovalna naloga	1
Preseljevanje Slovencev v ZDA.....	3
Selitve do leta 1924.....	3
Priseljenci	4
Glavna območja priseljevanja Slovencev.....	4
Slovenska društva v ZDA.....	5
Splošno	5
Slovenski časopisi v Ameriki	6
Predstavitev treh slovenskih kulturnih organizacij.....	7
Raziskovalni del.....	9
Marcia Klančar Belggi.....	10
Judith Stager.....	14
John Troha	15
Donald Belggi.....	17
Zaključek	17
Viri.....	18

Preseljevanje Slovencev v ZDA

Preseljevanje čez »lužo«, torej v Ameriko, se je začelo v 19. stoletju (prej so tja potovali predvsem misijonarji, ki so v novem svetu širili katoliško vero), takrat je bilo tudi najbolj številčno. Nadaljuje se po prvi in drugi svetovni vojni.

Izseljevanje v ZDA je prisotno tudi danes, mi pa se bomo osredotočili na preseljevanje v 19. in 20. stoletju.

Slovenci so se množično naseljevali v ZDA v 19. in v prvih desetletjih 20. stoletja. Drugi val selitev je sledil po letu 1945. Takrat so se selili predvsem politični in ekonomski emigranti.

Slika 1: Plakat za odhod v Ameriko
<https://zgodovinanadlani.si/slovenec-nad-slovenca-v-zda/>

Selitve do leta 1924

Malo podrobneje si bomo pogledali selitve v prvem valu izseljevanja, saj so naši intervjuvanci potomci ljudi, ki se izselili prav v tistem času. V času do prve svetovne vojne je bilo preseljevanje najbolj množično. Noben drug selitveni val ni zajel toliko Slovencev, kot jih je ta. Število preseljencev je sicer težko točno postaviti, ker so se Slovenci mnogokrat predstavili z drugo narodnostjo. Na primer Avstrijsko. V tem času so v Ameriko potovali z ladjami. In veliko mladih Slovencev je od staršev dobilo karto, ki naj bi jim omogočila boljše življenje na drugem koncu sveta. Razlogi za selitve so bili predvsem ekonomski. V 19. stoletju so bile slovenske pokrajine podpovprečno razvite. Med dejavnostmi je prevladovalo kmetijstvo, položaj kmeta pa je bil vse prej kot dober (visoki davki, nekonkurenčnost, naravne ujme...). Ljudje so se selili s trebuhom za kruhom. Upali so, da bodo imeli v Ameriki možnosti za boljše življenje kot v Sloveniji, kjer so marsikje čutili pomanjkanje. Večina izseljencev ni imela drugega premoženja kot krepke roke in željo po boljšem življenju. Veliko ljudi se je kasneje preselilo tudi zaradi pisem svojcev, ki so že bili v Ameriki in so bili z življenjem tam zadovoljni. Pogost vzrok za selitve je bil tudi izogibanje vojaški službi.

To obdobje selitev je leta 1924 zaustavila omejitvena priseljenska zakonodaja ZDA.

Slika 2: Parnik, ki potuje v Ameriko

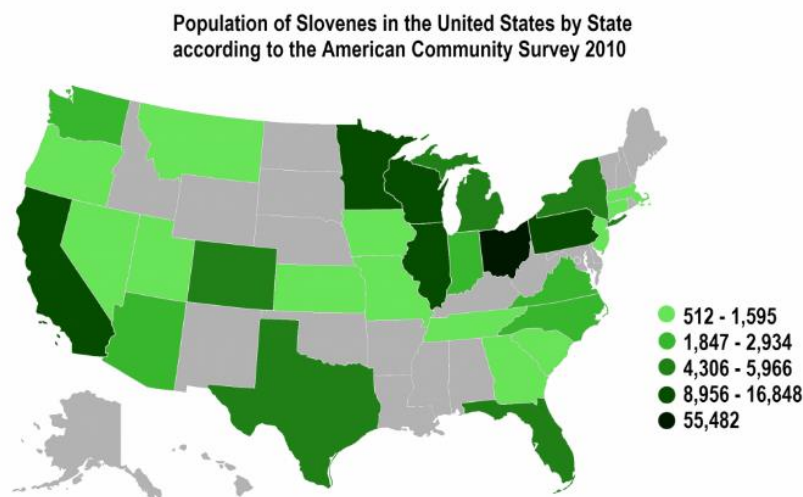
<http://www.knjiznica-domzale.si/LinkClick.aspx?fileticket=eLDSWqAdmjU%3D&mid=683&portalid=0&tabid=195>

Priseljenci

Po ocenah naj bi v ZDA živelo okoli 300 tisoč oseb slovenskega rodu. Leta 1990 se je na popisu prebivalstva 124.437 oseb opredelilo za Slovence. Od tega je 87.500 (70,3 %) slovenski izvor navedlo kot edini ali prvi.¹ Po podatkih za leto 2000 se je za slovensko poreklo opredelilo 175.099 oseb, kar kaže, da se je Slovenska narodna zavest z osamosvojitvijo Slovenije 1991 močno povečala.

Glavna območja priseljevanja Slovencev

Tri četrtine Slovencev živi v šestih zveznih državah: v Ohio (do 80.000), Pensilvaniji (do 15.000), Illinoisu (do 12.000), Minnesoti (do 7.000), Wisconsinu (do 6.500) in Kaliforniji (popis iz leta 2000: 9.489, neuradna ocena 20.000).²

Slika 3: Slovenci v ZDA

<https://namen.si/blog/2021/04/23/slovenci-po-svetu-v-kateri-drzavi-najdemo-najvec-slovencev/>

¹ <https://www.gov.si teme/slovenci-v-severni-ameriki/>

² <https://www.gov.si teme/slovenci-v-severni-ameriki/>

Slovenska društva v ZDA

Splošno

Kot že prej omenjeno, v ZDA živi okoli 300.000 Slovencev, kar je za narod, kot smo mi, zelo veliko. Za slovensko skupnost v ZDA je značilno, da se je slovenski jezik v veliko primerih izgubil. Aktivno pa ohranjajo slovensko kulturno izročilo, imajo radijske oddaje, časopise, glasila, rekreacijska središča, domove za ostarele, pevske zборе, folklorne skupine... V ZDA je slovenska organiziranost zelo razvejana (narodni domovi, župnije, farme, muzeji), saj z raznolikostjo dejavnosti in prenašanjem izročila na potomce ohranjajo slovensko izročilo.

Največji slovenski organizaciji v ZDA sta **Slovenska narodna podporna jednota** (SNPJ, Slovene National Benefit Society), ki je bila ustanovljena leta 1904 in šteje več kot 40 tisoč članov, in **Kranjska slovenska katoliška jednota** (KSKJ, American Slovenian Catholic Union), ki je bila ustanovljena leta 1894 in ima sedež v Jolietu.

Prvotni namen obeh organizacij je bil nudenje socialne varnosti slovenskim imigrantom. (pomoč v primeru smrti, bolezni, izgubi dela...) Obenem pa sta tako zelo pomembni, ker sta članom omogočali druženje ter tako ohranjanje slovenskih navad in običajev. Danes še vedno delujeta kot zavarovalnici in hkrati kulturni ustanovi in povezovalki slovenskih društev.

V Clevelandu (Ohio), mestu z največ slovenskimi priseljenci, na primer deluje šest narodnih domov, dve župniji, štiri rekreacijski centri, več medijev, Slovenski muzej in arhiv polke, ki je tudi edini muzej polke na svetu.

Slika 4: Slovensko društvo v Ameriki
https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/d/da/Slovenian_National_Home.jpg

Eden bolj aktivnih slovenskih centrov je Slovenski katoliški kulturni center v Lemontu (Illinois). Na 40 hektarjih ima slovenska skupnost dvorane, društvene prostore, prostor za slovensko šolo... Lemont je versko središče Slovencev v ZDA, saj imajo tudi samostan slovenskih frančiškanov.

Večja ameriška mesta, v katerih živi veliko Slovencev so še Joliet (Illinois), Milwaukee (Wisconsin), Betlehem in Pittsburg (Pensilvanija), Ely, Chisholm, Minneapolis, St. Paul in Duluth

(Minnesota), Pueblo, Leadville in Denver (Kolorado), New York (New York), San Francisco (Kalifornija), Seattle (Washington), Miami (Florida) in Detroit (Michigan). Tudi v teh mestih je razvita slovenska kulturna dejavnost.

Ameriški Slovenci so navdušeni nad slovensko domačo glasbo, čemur priča muzej polke v Clevelandu in muzej z razstavo slovenskih noš in harmonik v Ennon Valley. Zaradi Lojzeta Slaka, ki so ga zelo radi poslušali, so začeli nastajati "Button Box" klubi (tako so harmoniki rekli Američani -"button" kot gumb in "box" kot škatla).

Slovenski ansambli so pisali pesmi, povezane z odhodi iz domovine (na primer ansambel Lojzeta Slaka: Srebrna ptica, ansambel bratov Avsenik: Teta iz Teksasa...) Slovenci v Ameriki so se množično udeleževali tudi njihovih koncertov v Ameriki.

V Ennon Valley vsako leto izberejo Miss SNPJ (Slovenska narodna podporna jednota), v času Slovene fest-a.

Zelo zanimivo se nama zdi, da kljub temu, da v Ameriki živijo že pripadniki tretje in celo četrte generacije Slovencev in v večini primerov slovenskega jezika ne govorijo več, z veseljem ohranjajo slovensko kulturo in so na svoje izročilo zelo ponosni.

Slika 5: Grb SNPJ

https://www.rodnagruda.si/slovenska_drustva/2015092320154018/

Slovenski časopisi v Ameriki

Pri ohranjanju kulture se nama zdi, da pomembno vlogo odigra tudi pisana beseda, torej razni časopisi in revije. V nadaljevanju bova podrobneje predstavili slovenski časopis Prosveta, ki ga berejo in v njem objavljajo tudi najini intervjuvanci.

Slovenski časopisi v ZDA so nastajali na tistih območjih, kamor se je priselilo največ Slovencev po prvi in drugi svetovni vojni. V večini je šlo za ekonomske emigrante, kasneje pa tudi za

politične. Da bi ohranili stik z novicami iz domovine, so nekatera slovenska društva začela z izdajanjem svojih, slovenskih časopisov.

Prvi slovenski časopis v ZDA je bil Amerikanski Slovenec in je začel izhajati leta 1891 v Chicagu. Sledila mu je vrsta novih, ki so se nastajali in propadali. Slovenci so radi brali slovenske časopise. Uredniki so imeli z izdajanjem časopisov precej težav, prav zato so nekateri od časopisov propadli. Tudi Amerikanski Slovenec, prvi časopis Slovencev v ZDA.

Nekaj časopisov, ki izhajajo v Ameriki okoli leta 1925:

Amerikanski Szlovenec, Glas, Prosveta, Glas naroda, Enakopravnost, Ameriška domovina, Glas svobode, Delavec, Proletarec, Glasilo KSKJ, Nova doba, Mladinski list...

Časopisi so imeli različne tematike, namenjeni so bili različnim starostnim skupinam, vsebovali vsebino različnih političnih smeri... Nekateri so izhajali vsak dan, drugi dvakrat tedensko, nekateri petkrat, nekateri le enkrat tedensko.

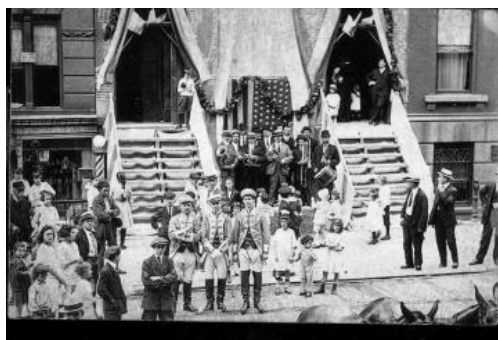
Predstavitev treh slovenskih kulturnih organizacij

Slovenska cerkev Sv. Cirila v New Yorku

Med prvimi Slovenci, ki so stopili na ameriška tla, je bil pater Frederik Baraga. V Ameriko je, da bi deloval kot misijonar, prišel leta 1830 in je deloval ameriški Indijanci na ozemlju držav Michigan, Wisconsin in Minnesota.

V ZDA je pripeljal več drugih slovenskih duhovnikov. Medtem pa je naraščalo tudi število ostalih priseljencev, torej Slovencev, ki so v Ameriki iskali delo. Slovenska skupnost se je hitro začela širiti. Dolgo pa ni imela svoje župnije. Družili so se v nemško govorečih cerkvah in razvili številna društva v okviru teh cerkva, vključno z s pevskimi zbori, društvi za mlade in dobrodelnim društvom.

29. januarja 1916 so ustanovili slovensko župnijo in rimokatoliško cerkev Sv. Cirila v New Yorku. Cerkev Sv. Cirila se nahaja na naslovu 62 St. Mark's Place v East Villageu na Manhattnu in je tudi danes pomemben center slovenskega kulturnega in verskega življenja v New Yorku.

Slika 5 in 6: Slovenska cerkev sv. Cirila
<https://katoliska-cerkev.si/stoletnica-slovenske-cerkve-sv-cirila-v-new-yorku-2016>
<https://katoliska-cerkev.si/stoletnica-slovenske-cerkve-sv-cirila-v-new-yorku-2016>

16. oktobra 2016 so Newyorški Slovenci praznovali 100-letnico cerkve Sv. Cirila. Cerkev od 90. let prejšnjega stoletja vodi pater Krizolog Cimerman. Obletnico so svečano proslavili, udeležil se je tudi slovenski cerkveni vrh.

Cerkev je že od ustanovitve dalje versko, družabno in kulturno središče Slovencev v New Yorku. Je ena redkih etničnih cerkva, ki so se uspela obdržati v New Yorku.

Danes v cerkvi poleg svetih maš potekajo tudi kulturne prireditve, koncerti, razstave, sprejemi in proslave za Slovence iz New Yorka in okolice.

Slovenska ženska zveza Amerike

Na začetku so v Ameriko večinoma hodili moški. Z namenom zaslužiti in se potem vrniti domov. Ženske so v Ameriko odhajale manj množično. Na ženske, ki so potovale same, so prežale mnoge pasti, o katerih je pisala Zora Vitomir, ki je napisala tudi Kažipot ameriškim Slovenkam ali kaj mora vedeti vsaka odrasla Slovenka. Knjižica je izšla leta 1915 v Milwaukeeju. Menila je, da rojakinje to knjižico potrebujejo, saj prihajajo iz vaškega okolja v nov svet.

Prva Slovenka, ki je prišla v Ameriko, naj bi bila Antonija Pl. Baraga, sestra znanega misijonarja Ireneja Barage. V Ameriko je po moževi smrti odpotovala skupaj z njim.

Ena od vidnejših slovenskih priseljenk je gotovo Marie Priland, ki se je v Ameriko preselila, ko je bila stara 15 let. Njen načrt je bil, da v treh letih zasluži toliko, da se nato vrne domov in postane učiteljica. Že takoj, ko je prispela v Ameriko, jo je presenetil znameniti stavek: »Ladies first!«; torej: »Ženske naprej.« Ta stavek omenjava, ker je ena vidnejših predstavnic Slovenk na drugi strani Atlantika. V Ameriki sta ji bili zelo všeč svoboda in upoštevanje žensk. Uspešno se je vključila v družbo, poročila, rodila 3 otroke in se zaposlila. Aktivno je delovala v slovenskih društvih in časopisih. Odločena je bila pomagati Slovenkam v Ameriki, da si pridobijo avtoriteto, spoštovanje in položaj, vendar pa pri tem ohranijo tradicionalne spolne vloge. Leta 1926 je ustanovila Slovensko žensko zvezo, ki ji je predsedovala 20 let.

Slovenska ženska zveza je slovenska zavarovalna družba v ZDA s sedežem v Jolietu (Illinois), ustanovljena leta 1926 v Chicagu kot zavarovalna družba slovenskih žensk in deklet v ZDA. Aktivno pa deluje tudi na izobraževalnem, kulturnem in dobrodelnem področju. Združuje članice v krajevnih društvih na ozemlju ZDA. Njen najvišji organ je glavni odbor z odsekom za prosveto in publikacije ter svetovalnim odborom. Leta 1929 so začeli izdajati lastno glasilo Zarja. Ob ustanovitvi je Slovenska ženska zveza združevala dve krajevni društvi s 72 članicami, leta 1964 96 društev z okoli 12.000 članicami, 1997 pa 65 društev 6.000 članicami.

Zveza ima pomembno vlogo pri ohranjanju slovenske kulture med izseljenci.

Slika 7: Slovenke v Ameriki
<https://govorise.metropolitan.si/zanimivosti/slovenke-v-ameriki-ki-so-resnicne-junakinje/>

Časopis Prosveta

Prosveta je glasilo Slovenske narodne podporne jednote (SNPJ) v ZDA. Izhajati je začelo leta 1908 v Chicagu. Sprva enkrat mesečno, naslednje leto že enkrat na teden, od 1916 dalje pa vsak dan, kot dnevnik Slovencev v ZDA. Je največji časopis v slovenščini, ki izhaja v ZDA. V njem objavljajo različne literarne in esejistične prispevke, ki jih spremljajo novice iz raznih delov ZDA.

Od leta 1999 je časopis na voljo tudi v digitalni obliki in tako dostopen širši skupini bralcev.

Od 2001 je v tiskani obliki izhajal najprej tedensko, nato na štirinajst dni in nazadnje enkrat na mesec.

V njem razne članke objavljajo slovenska društva, Slovenci oziroma potomci Slovencev...

Vsebuje različne rubrike in je tako zanimivo branje za vse okuse. Ker redno izhaja, je eden pomembnejših ohranjevalcev slovenske kulture. Zanj pišeta članke tudi ameriški Slovenki, ki jih bova omenili v nadaljevanju. Obe ga tudi z veseljem prebereta in tako spremljata dogajanje.

Slika 6: Časopis Prosveta

<https://www.dlib.si/details/URN:NBN:SI:spr-D1ZEZ1TI>

Raziskovalni del

Med raziskovanjem slovenskih društev v ZDA sva dobili idejo, da bi o ohranjanju slovenske kulture povprašale potomce Slovencev, ki so se izselili v Ameriko. Preko znanke Marcie, ki je pred približno dvajsetimi leti našla sorodnike v Sloveniji in je z veseljem odgovorila na najina vprašanja, sva dobili še kontakte nekaterih drugih (Judith, ...). Na vprašanja pa je odgovoril tudi Marciin mož Don, ki sicer nima slovenskih korenin, ampak jez z veseljem spoznal slovensko kulturo in jo še raziskuje in ohranja skupaj z ženo.

Marcia Klančar Belggi

Marcio sem spoznala kot majhna deklica. Verjetno sem hodila v prvi ali drugi razred osnovne šole. Spomnim se, da sem takrat znala po angleško povedati le nekaj besed. Nad obiskom iz Amerike sem bila navdušena in radovedno sem starše ves čas spraševala za prevode pogovorov z Marcio in njenim možem Donom. Skozi leta sta nas obiskala še večkrat. Vedno sta z navdušenjem pripovedovala o izletih, ki sta jih naredila po Sloveniji, o novih stvareh, ki sta se jih naučila in tako dalje. Sedaj pa sta nama veseljem pristopila na pomoč z raziskovalno nalogo.

Marcia nama je poslala svoje pismo, ki ga je leta 2014 napisala ob zaprositvi za slovensko državljanstvo. V njem predstavi svoje prednike in njihov izvor, kasneje pove, kako je našla svoje sorodnike Sloveniji. Nam najbolj zanimiv del pa je del o njenem doživljanju Slovenije in slovenske kulture. Na kratko bova predstavili Marciino zgodbo in se osredotočili predvsem na del povezan s slovensko kulturo.

»Vsi moji stari starši so prišli iz Slovenije.... Moja mama je bila Josephina Kordan. Njena starša sta bila rojena na Mirni in v Trebnjem, Slovenija.... Moj oče je bil Rudolph F. Klancer. Oba njegova starša sta bila rojena na Mirni, v Sloveniji.... Oče je umrl leta 2003, ravno v času, ko sem iskala naše sorodnike v Sloveniji.... Pri iskanju mi je pomagala družina Bon, ki ima sorodnike na Mirni in je med izletom tja iskala tudi moje sorodnike. Povezali so me z gospo Pepco, ki je bila sestrična moje stare mame. Kontaktirala sva še Igorja, sina mamine sestrične.... Junija 2003 sva z možem prvič odpotovala v Slovenijo. Od takrat sva bila v Sloveniji še štirinajstkrat. Obiskala sva skoraj vse sorodnike, tako po očetovi kot po mamini strani....

Vsi izleti v Slovenijo so nepozabni. Prepotovala sva velik del Slovenije (Bled, Škocjanske jame, Postojnska jama, Triglavski narodni park, terme, Planica, Ptuj, Dolina reke Soče, Ljubljana...). Med vsemi kraji, ki sem jih obiskala, mi je najljubša Mirna. Tam sem se sprehajala po poteh, ki so jih prehodili moji stari starši, obiskala sem njihove domove, bila v cerkvah, v katere so hodili oni... tam sem jih čutila.... Oni po odhodu v Ameriko niso več imeli možnosti obiskati teh krajev. Zelo sem vesela, da sem prav jaz tista, ki se je vrnila, poiskala sorodnike in z njimi spletla močno prijateljsko vez.

...Ko sva bila v Sloveniji, sva spoznala velik del kulture. Bila sva na trgatvi, pekla sva potico in štrudelj, tolkla orehe, pomagala na kmetiji, se udeležila porok, praznovanj... Spoznala sva Lojzeta Slaka in plesala na njegovo glasbo. Spoznala sva Jožeta Okorna, slovenskega predstavnika na paraolimpijskih igrah, pomagala sva na vrtu in poizkusila več tradicionalnih receptov (ričet, domač kruh, golaž, štruklji, mlinci...)

Sem članica slovenske narodne podporne jednote. Trenutno sem tajnica Lodge 581 v St. Marys, PA. Organiziram razne aktivnosti, pišem članke za časopis Prosveta, skrbim za finance društva... Sem članica North Central Pennsylvania Slovenian Polka Boosters in se udeležujem plesov polke enkrat mesečno. Naša skupina organizira aktivnosti za spoznavanje slovenske kulture. Imeli smo tečaj peke potice, štrudlja in krofov. Na vsakem srečanju se učimo slovenskih pozdravov in fraz.

Med obiskom Slovenije sva z možem obiskala 10-tedenski tečaj slovenščine. Dobila sva certifikat, ampak priznam, da slovenščine ne govoriva tekoče. Potrudiva pa se, da s pomočjo slovarja prebereva članke, napisane v slovenskem jeziku....Spomnim se pesmi, ki mi jih je v slovenskem jeziku pela mama....

...Navdušena sva bila tudi nad obeleževanjem cvetne nedelje v Sloveniji. Kako lepa tradicija! Kakšen dogodek! Obiskala sva še mnoge druge kulturne prireditve po vsej Sloveniji...

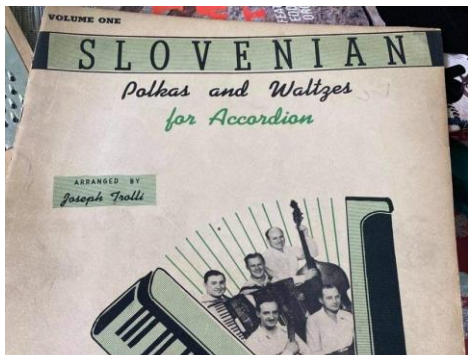
Počaščena sem, da imam slovenske korenine. Zelo me veseli, da so sorodniki, ki sem jih našla, postali moji dobri prijatelji in ostajam v stiku z njimi. Prepričana sem, da bi bila moja starša presrečna, če bi vedela, da sem našla svojo slovensko družino....«

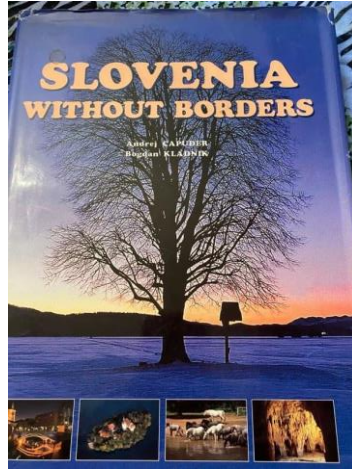
Marcia je na svoje korenine zelo ponosna in je aktivno vključena v razna društva in slovensko kulturo s ponosom ohranja in širi med druge. Ko sva jo vprašali ohranja stik s Slovenijo in kako raziskuje slovensko kulturo, nama je odgovorila sledeče:

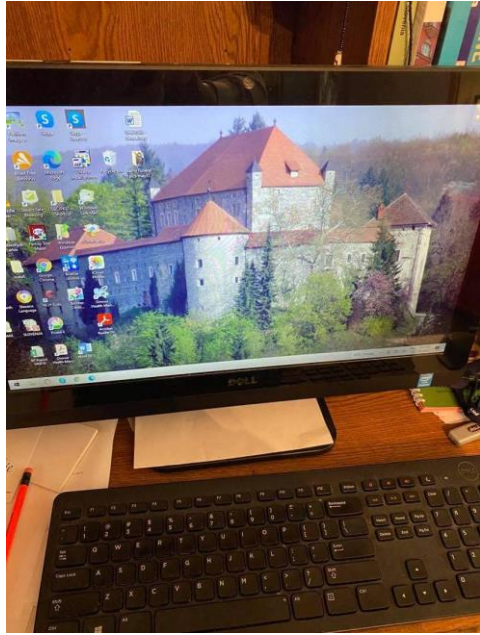
Pišem članke za slovenski časopis Prosveta, pečem slovenske sladice, plešem polko, imam slovensko narodno nošo, udeležila sem se slovenskega jezikovnega tečaja, obiskujem Slovenijo, berem knjige o naši kulturni dediščini, druge učim peči potico, izobesim slovensko zastavo, organiziram festivale, ki jih imate v Sloveniji, z vnuki se igram slovenske igre, berem slovenske časopise, berem slovensko poezijo, raziskujem slovensko – našo kulturo, poslušam in pojem slovenske pesmi, spremljam in navijam za slovenske športnike, doma imam predmete iz Slovenije (čipka, suha roba, zemljevidi, knjige, slovensko vino...), na računalniku imam za ozadje nastavljen Postojnski grad.

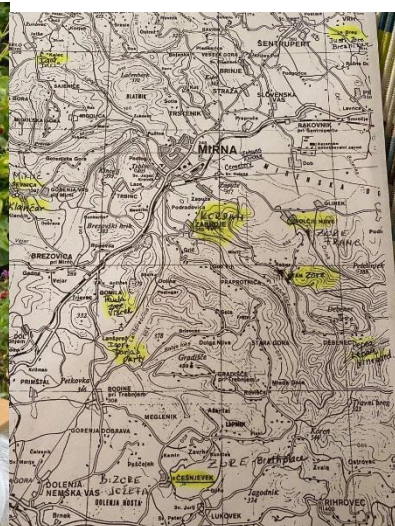
Pridobila sem slovensko državljanstvo in slovenski potni list, na kar sem zelo ponosna in mi veliko pomeni.

Marcia nama je poslala veliko slik, ki prikazujejo njeno doživljanje slovenske kulture. Vse naslednje slike so iz njenega osebnega arhiva.

Pri raziskovanju so nama pomagala še Don, Judith in John. Don je Marcin muž in nima slovenskih korenin, ampak je bil v času iskanja sorodnikov poleg žene in je nato skupaj z njo Slovenijo tudi obiskal. John in Judith pa sta potomca slovenskih izseljencev in sta z nama z veseljem delila svoji zgodbi.

Judith Stager

- *Kakšna je vaša povezava s Slovenijo? (Katera generacija Slovencev ste?)*

Stari starši po mamin strani so bili iz Slovenije, torej sem druga generacija rojena v Ameriki.

- *Poznate sorodnike v Sloveniji?*

Po drugi svetovni vojni in smrti mojih starih staršev smo izgubili kontakt z našo družino v Sloveniji. Po zaslugi prijaznih Slovencev (prijateljev in sorodnikov Marcie in Dona, s katerima sem prišla v Slovenijo), sem našla čudovito družino mojega dedka in z njimi sem še vedno v stiku. Žal mi je, da zaradi omejitev pri potovanjih ne morem potovati in obiskati sorodnikov.

- *Ste bili kdaj v Sloveniji? Če da, kaj vam je bilo najbolj všeč?*

Da. Najbolj me je razveselilo srečanje z družino sorodnikov. Sicer pa kultura in glasba.

- *Govorite slovensko?*

Zelo malo.

- *Berete slovenske revije, knjige, časopise?*

Berem slovenski časopis. Po obisku Slovenije sem napisala nekaj dolgih člankov, ki so bili objavljeni v Slovenian American Times.

- *Ste včlanjeni v katero od slovenskih društev?*

Ja. Sem tudi državljanica Slovenije. Prva na tem območju z dvojnimi državljanstvom.

- *Poznate ali pa znate pripraviti kakošno tradicionalno slovensko jed?*

Da. Dokler je mojih 6 otrok še živelo doma, sem pekla domač kruh, delala klobase, domače rezance, cmoke... Poleg tega sem pripravljala tudi italijanske, nemške, irske in gvatemalske jedi, da sem v kuhinji zajela vse kulture svojih otrok. Obdelujem velik vrt in prav tako kot moja babica uporabljam svežo zelenjavo. Naučila sem se marsikaj o posebnostih slovenske kuhinje in se teh načel držim tudi doma v Ameriki.

- *Kako ohranjate stik s slovensko kulturo?*

Sodelujem s prijatelji, ki imajo tako kot jaz slovenske korenine, spremljam novice iz Slovenije preko interneta. Ko sem dopolnila 70 let, sem se naučila igrati diatonično harmoniko.

- *Raziskujete oziroma ste raziskovali slovensko kulturo?*

Seveda, še vedno jo z veseljem raziskujem in se jo trudim približati tudi svojim otrokom.

- *Želite še kaj dodati?*

Še vedno nadaljujem z iskanjem mojih korenin. Moja babica je govorila o sorodniku Janezu, ki se je preselil v Gradec v Avstriji in je tam izumil moped. Prijatelj iz Avstrije mi je dal tudi publikacijo o tem, a še vedno nisem našla povezave z njim in mojo babico. Še vedno se trudim, da razpletem tudi ta del mojih korenin.

John Troha

- *Kakošna je vaša povezava s Slovenijo? (Katera generacija Slovencev ste?)*

Moj dedek je bil rojen na Babnem polju in se je preselil v Ameriko s starši, ko je bil star 57 let. Moji stari starši in starši so Slovenijo večkrat obiskali. Imam njihove stare fotografije in pisma z njihovimi sorodniki in prijatelji v Sloveniji. Hranim tudi veliko njihovih dokumentov mojih prastaršev, ki so stari tudi več kot 200 let.

- *Imate sorodnike v Sloveniji?*

Ja, v Sloveniji imam daljne sorodnike po dedkovi strani. Prav tako tudi v Vrhovaku, Hrvaška, od koder je bila moja babica.

- *Ste bili kdaj v Sloveniji?*

V Sloveniji sem bil trikrat. Najbolj so mi v spominu ostali prijazni ljudje, prav tako pa čudovita pokrajina.

- *Govorite slovensko?*

Da, ampak samo pozdrave in nekaj fraz, ki se jih spomnim od dedka in babice.

- *Berete slovenske revije, knjige, časopise?*

Ne, ker žal ne razumem slovenskega jezika, ampak sem vseeno naročen na časopis Prosveta, uradno glasilo SNJP. V Prosveti so vedno novice o Slovencih v Ameriki pa tudi sveže novice iz Slovenije.

- *Ste včlanjeni v katero od slovenskih društev? Če ste, v katero?*

Da, sem v upravnem odboru SNJP in član North Central Pennsylvania (NCP) Slovenian Polka Boosters.

- *Poznate ali pa znate pripraviti kakšno tradicionalno slovensko jed?*

Veliko slovenskih jedi sta mi v otroštvu pripravljala babica in dedek. Še vedno imam nekaj njihovih kuharskih knjig, vendar jih nekaj ne morem prebrati, ker so napisane v slovenščini. Trenutno skupaj s člani SNJP prostovoljno pečem kruh in potico.

- *Kako ohranjate stik s slovensko kulturo?*

Z delovanjem v SNJP in polka društvu sem ves čas v tesnem stiku s slovensko kulturo, prav tako pa sem redno v kontaktu s Slovenci v Ameriki. Poleg tega z veseljem peljem svoje tri sinove na slovenske kulturne prireditve, da lahko tudi oni spoznajo in cenijo njihovo slovensko dediščino. Odkar delam kot internacionalni Zippo distributer, se pogosto srečujem s slovenskimi in hrvaškimi distributerji. S slovensko kulturo ostajam v stiku z obiskovanjem plesov polke in obiskovanjem slovenskih festivalov v Pensilvaniji.

- *Raziskujete oziroma ste raziskovali slovensko kulturo?*

Velik del nje sem spoznal preko starih staršev in očeta, tudi preko strica in prijateljev, ki živijo v Sloveniji.

Med potovanji sem srečal veliko Slovencev in vedno mi je bilo v veselje z njimi govoriti o naši kulturni dediščini.

Donald Belggi

Don, Marciin mož je z nama delil nekaj izkušenj, ki jih je nabral, ko je skupaj z ženo obiskoval Slovenijo in njegov pogled na Slovence in Slovenijo.

Moje korenine segajo v Nemčijo, Severno Italijo in na Nizozemsko. Slovenskih korenin nimam, vendar sem z ženo, »čisto« Slovenko, v zadnjih sedemnajstih letih večkrat potoval v Slovenijo in spoznal ženine sorodnike. V tem času sem spoznal veliko ljudi, za katere lahko rečem, da so postali moji družina in moji prijatelji.

Slovenija je zame postala zelo poseben del sveta. Najbolj so me navdušili zares gostoljubni ljudje.

V Sloveniji se počutim udobno in varno. Imam veliko lepih izkušenj s Slovenci. Enkrat mi je med obiskom frančiškanske cerkve v Ljubljani zvonil telefon, ki je imel nastavitve v slovenščini in prijazna mladina zunaj na ulici mi je z veseljem pomagala.

Presenetilo me je, kako veliko ljudi govori in razume tuje jezike. Sam znam po slovensko povedati le nekaj fraz. Včasih se z mojo slovenščino počutim kot dve leti star otrok.

Redno berem slovenske časopise in revije, ki jih izdajajo slovenska društva. Rad berem o novicah iz Slovenije, pogosto pa preizkusim tudi kakšnega od slovenskih receptov, ki so objavljeni.

Doma imamo precej slovenskih kuharskih knjig, ampak nam nekako nikakor ne uspe, da bi imela hrana tako dober okus, kot ga ima v Sloveniji. Ob petkih se dobimo skupaj s prijatelji pri nas doma in pripravimo golaž in polento. Ali pa kaj drugega, vendar vedno nekaj takega, kar nas spominja na Slovenijo.

S slovenskim načinom življenja sem se imel v času obiskov Slovenije поблиže spoznati. Posebej vseh mi je navada, da se ljudje dobijo na kavi in poklepetajo, da obišejo svojo družino in prijatelje, in da so zares zelo gostoljubni. V Sloveniji sem se vedno počutil kot doma.

Zaključek

V intervjujih oziroma pogovorih z Američani, ki imajo slovenske korenine sva ugotovili, da so vsi zelo ponosni na svoj izvor. Na trenutke celo bolj kot smo Slovenci, ki živimo v Sloveniji. Veliko bolj cenijo našo kulturo, ki se nam verjetno zdi povsem samoumevna, saj nas spremlja na vsakem koraku. Zanimivo se nama zdi, kako pomembne se jim zdijo stvari, ki jih spominjajo na Slovenijo ali pa so jih od tukaj prinesli domov. Tako ima na primer Marcia celo zbirko izdelkov iz suhe robe, slovenskih kuharskih knjig in tako dalje. Prepričani sva, da se brez take zagretosti za ohranjanje in spoznavanje slovenske kulture v Ameriki ne bi ohranilo toliko društev, cerkva, pevskih zborov, časopisov muzejev...; ki jih vodijo ameriški Slovenci. Zanimivo bi bilo raziskati, kako na našo kulturo in ohranjanje le-te gleda mlajša, tretja in tudi četrta generacija Slovencev, torej mladi, stari približno toliko kot midve. Jih zanima slovenska glasba? So ponosni na svoje korenine? Želijo obiskati Slovenijo? In še mnoga druga vprašanja. Res bi bilo škoda, da bi oni na svoje korenine pozabili, saj se starejša generacija tako trudi.

Za zaključek bi se radi še enkrat zahvaliti Marci, Judith, Johnu in Donu, ker so bili pripravljeni deliti z nama precej osebne stvari in so se brez odlašanja odzvali na najino prošnjo. Posebna hvala Marci, ki nama je pomagala dobiti kontakte drugih in nama poslala veliko uporabnega gradiva.

Med raziskovanjem o selitvah Slovencev sva prebrali veliko stvari, zaradi katerih tako množično odhajanje v Ameriko lažje razumeva. Tukaj misliva predvsem na vzroke, zaradi katerih so se odločili zapustiti Slovenijo. Prebrali sva veliko o ohranjanju kulture in res naju je presenetilo, koliko truda vlagajo v to. Ko sva pregledovali društva in ostale organizacije in brali njihova vodila, sva se počutili zares ponosni, da sva Slovenki. Ugotovili sva, da se včasih res ne zavedamo, kako lepa je naša dežela in kako bogata naša kultura. Veseli sva, da to opazijo tudi ljudje po svetu.

Viri

http://www2.arnes.si/~krsrd1/conference/Speeches/Drnovsek_slo.htm, povzeto 13. 10. 2021

<http://www.washington.embassy.si/index.php?id=424>, povzeto 13. 10. 2021

<https://veseljak.si/novice/6011e7ccd1311/lojze-slak-zaradi-njega-v-ameriki-nastajali-button-box-klubi>, povzeto 14. 10. 2021

<https://www.gov.si teme/slovinci-v-severni-ameriki/>, povzeto 14. 10. 2021

https://sl.wikipedia.org/wiki/Seznam_slovenskih_%C4%8Dasopisov_v_ZDA, povzeto 14. 10. 2021

https://sl.wikipedia.org/wiki/Slovenska_%C5%BEenska_zveza, povzeto 14. 10. 2021

<https://govorise.metropolitan.si/zanimivosti/slovenke-v-ameriki-ki-so-resnicne-junakinje/>, povzeto 14. 10. 2021

<https://katoliska-cerkev.si/stoletnica-slovenske-cerkve-sv-cirila-v-new-yorku-2016>, povzeto 14. 10. 2021

<http://www.slovenskacerkev-ny.si/zgodovina.html>, povzeto 14. 10. 2021

<https://snpj.org/membership/prosveta-publication/current-issue/>, povzeto 14. 10. 2021

https://srl.si/ojs/srl/article/view/COBISS_ID-64390754, povzeto 14. 10. 2021